kultura osobistosti: Vvedenie v kurs. Krasnodar: Krasnod. gos. akad. kulturyi.

13. Kadyirova, E., 2001. Informatsionnaya kultura kak faktor professionalnoi kompetentnosti spetsialista budushchego. *Kultura i obrazovanie*, s.95-97.

14. Litvinova, K., 2016. *Pro komponenti tsifrovoi kulturi*. [online] Available at: <https://digitle.wordpress.com/2016/10/04/12499875>

15. Ojegov, S., 1997. *Tolkovyi slovar russkogo yazyika*. 4th ed. M.: Azbukovnik.

16. Polischuk, V., 1998. *Kulturologiya*. Moskva: Gardariki.

17. Rebrina, V., 2012. *Lektsiya na temu «Tsifrova kultura pedagoga. IKT- kompetentnosti suchasnogo vchitelya»*. [e-book] Hmel'niitskii OIPPO. Available at: <http://dn.hoippo.km.ua/ckp/ckp.pdf>

18. Sankt-Peterburgskiy natsionalnyi issledovatel'skiy universitet informatsionnykh tekhnologiy, mehaniki i optiki, 2018. *Blok Tsifrovaya kultura*. [online] Available at: http://www.ifmo.ru/ru/page/369/blok_cifrovaya_kultura.htm#ixzz5TLxLqrFY

19. Shkilna biblioteka. (n.d.). *Filosofia. Posibnyk*. [online] Available at: <http://schoollib.com.ua/filosofiya/4/124.html>

УДК 355.233:356.13]:340.64:629

<https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.16.87-94>.

СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ ІНСПЕКТОРІВ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ ДО ІДЕНТИФІКАЦІЇ ОСІБ І ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Дмитро Ткачук,

аспірант, Хмельницький Національний університет

ORCID: 0000-0001-7439-2770

ResearcherID: 5405-2018

e-mail: kot4010@meta.ua

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

інспектор прикордонної служби, ідентифікація, професійна готовність, зміст та структура готовності, пункти пропуску через державний кордон, військовослужбовці

Реферат

У статті розкрито суть, структуру й особливості змісту професійної готовності інспекторів прикордонної служби до ідентифікації осіб і транспортних засобів. З'ясовано, що це професійно важлива особистісна властивість, що охоплює ціннісне ставлення інспектора до ідентифікації у пунктах пропуску, а також знання технології, методів і засобів ідентифікації осіб і транспортних засобів, професійно-особистісні якості та уміння, необхідні для належного здійснення цього процесу в пунктах пропуску через державний кордон. У структурі професійної готовності інспекторів прикордонної служби до ідентифікації осіб і транспортних засобів виокремлено три компоненти. Ціннісно-особистісний компонент охоплює професійні ціннісні орієнтації військовослужбовця Державної прикордонної служби, професійно-важливі якості (професійна спостережливість, пам'ять, уважність, високу продуктивність і стійкість до надмірних навантажень), професійну спрямованість та мотиви професійної діяльності. Когнітивно-пізнавальний компонент охоплює предметні (габітоскопія, теорія ідентифікації) і спеціальні (організація та здійснення ідентифікації у пунктах пропуску) знання. Операційно-діяльнісний компонент охоплює комплекс умінь, необхідних для організації та здійснення ідентифікації осіб і транспортних засобів у пунктах пропуску. Узагальнено, що під час прикордонного контролю інспектор прикордонної служби повинен уміти досліджувати зовнішність (фотокартка в документі; опис зовнішності в паспорті, в орієнтировках), документи (закордонні паспорти чи документи, що їх замінюють, документи, що посвідчують особу, та документи, що підтверджують мету подорожі), почерк, звертаючи увагу на підпис власника в паспорті, в декларації та інших документах, на сліди руки (відбитки нігтьових фаланг).

Зміст професійної готовності інспекторів прикордонної служби до ідентифікації осіб і транспортних засобів розкрито з урахуванням специфіки організації і здійснення ідентифікації, необхідних теоретичних знань, методів та засобів ідентифікації, що забезпечують високу ефективність паспортного контролю. Вихідними для розгляду суті, змісту і структури до ідентифікації осіб і транспортних засобів автор використав вимоги, викладені в нормативних документах.

Постановка проблеми. Процедура ідентифікації є обов'язковою при здійсненні прикордонного контролю в пунктах пропуску через державний кордон. Значення організації та здійснення ідентифікації зумовлено тим, що Україна межує з сімома державами, має один з найбільших державних кордонів у Європі. Через її територію та кордони проходять євразійські шляхи сполучення, переміщуються мільйони людей, транспортних засобів, кількість яких постійно зростає. Для того, щоб ці процеси відбувалися цивілізовано, не виникало конфліктних ситуацій та порушень законодавства, важливе значення на шляхах міжнародного сполучення має встановлення належності документа пред'явникові, ефективна організація та здійснення ідентифікації. Саме цим зумовлене значення дослідження проблеми якісної ідентифікації в пунктах пропуску, формування в інспекторів прикордонної служби професійної готовності до ідентифікації.

Аналіз останніх досліджень. Поняття «готовність» та «готовність інспекторів прикордонної служби до ідентифікації осіб і транспортних засобів» є предметом уваги багатьох дослідників у галузі педагогіки та психології. На сьогодні склалося два основних підходи до визначення змісту поняття «готовність», зокрема, функціональний та особистісний. Представники функціонального підходу (Д'яченко та Кандибович, 1976) розглядають готовність у зв'язку з психічними функціями, формування яких є необхідною умовою результативності професійної діяльності. За цього підходу, готовність трактується як особливий стан, цілісну особистісну категорію, що займає проміжне становище між психічними процесами та особистісними властивостями, тобто як функціональний стан, «фон», на якому відбуваються психічні процеси. У межах цього підходу готовність також розглядають у взаємозв'язку з установкою (Рубінштейн, 2002).

Особистісний підхід передбачає трактування готовності як стійкої особистісної характеристики (підготовленості, стійкої установки). Вчені вважають готовність синтезом особистісних властивостей (інтегральною особистісною властивістю), що визначає придатність людини до діяльності

та охоплює активне, позитивне ставлення до діяльності, певний досвід (знання, уміння та навички), уміння організувати свою працю, працювати самостійно, а також бачити перспективи розвитку (Платонов, 1969).

У вищій військовій школі дослідники визначають готовність у тісному зв'язку з характером професійної діяльності. Так, наприклад, О. Богданюк розглядає готовність майбутнього кінолога до професійної діяльності як структурну інтеграцію професійно важливих якостей особистості, формування яких у навчальному процесі дає змогу майбутньому кінологу усвідомлено й компетентно здійснювати професійну діяльність (Богданюк, 2007).

Дослідник В. Бондаренко професійну готовність офіцерів по роботі з персоналом до надання психологічної допомоги прикордонникам та членам їхніх родин трактує як складне особистісне утворення, що охоплює прагнення, професійні знання, уміння і навички, професійно значущі особистісні якості офіцера своєчасно надавати адресну й кваліфіковану психологічну допомогу об'єктам професійного впливу (Бондаренко, 2004).

У свою чергу, Є. Брижаний (2015) вважає, що готовність до професійної діяльності є сукупністю інтеграційних якостей особистості, які виявляються в позитивній оцінці та самооцінці майбутньої професійної діяльності, базується на системі професійних знань, умінь, навичок і усвідомленні значущості своєї професійної діяльності, стійкій позитивній професійній мотивації.

На думку С. Серховця (2016, с. 8-9), готовність офіцерів правоохоронних органів до кінологічного забезпечення оперативно-службової діяльності – це інтегративне особистісне утворення, яке охоплює спеціальні знання, вміння, навички, а також професійні потреби, інтереси і мотиви подальшого саморозвитку й самореалізації, що забезпечують здатність до успішного виконання офіцером посадових обов'язків у контексті кінологічного забезпечення оперативно-службової діяльності. Структурно ця готовність складається з когнітивного, мотиваційного та діяльнісного компонентів.

Дослідник О. Михайлишин (2007, с. 15) професійно-педагогічну готовність офіцерів-прикордонників до виховної роботи в

умовах нестандартних ситуацій розглядає як особистісне утворення, що передбачає наявність у випускника гностичних, конструктивних, організаторських і комунікативних умінь, які забезпечують йому подальшу професійну діяльність.

Учений М. Недбай (2008, с. 5-6) готовність майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування технічних засобів у службовій діяльності трактує як: структурну інтеграцію якостей особистості; досконале знання курсантами принципів дії технічних засобів; набуття ними стійки умінь й навичок у галузі практичного застосування технічних засобів; усвідомлення особистісної та суспільної значущості своєї діяльності та необхідності постійного підвищення рівня знань і вмінь у цій галузі; формування стійких позитивних мотивів до вивчення технічних засобів.

На основі досліджень цих учених поняття «готовність» можна розглядати як особистісну характеристику, що охоплює спонукальну, зокрема мотиви й цінності діяльності, та процесуальну складову, насамперед, систему узагальнених знань і вмінь, необхідних для цілеспрямованої діяльності.

Метою статті є розкриття суті, особливостей змісту і структури професійної готовності інспекторів прикордонної служби до ідентифікації осіб і транспортних засобів.

Виклад основного матеріалу. Врахування результатів аналізу наукової літератури, зокрема досліджень Є. Брижатою (2015), О. Михайлишиною (2007), С. Серховця (2016) та М. Недбая (2008), а також особливостей професійної діяльності інспекторів прикордонної служби щодо ідентифікації осіб і транспортних засобів дає змогу зробити висновок, що в структурі їхньої професійної готовності до ідентифікації осіб і транспортних засобів доцільно виокремити ціннісно-особистісний, когнітивно-пізнавальний та операційно-діяльнісний компоненти.

Значення ціннісно-особистісного компонента готовності інспекторів прикордонної служби до ідентифікації осіб і транспортних засобів зумовлюється тим, що саме мотиваційна сфера охоплює найбільш значимі характеристики готовності до ідентифікації осіб і транспортних засобів, які стосуються розуміння інспектором призначення своєї діяльності, бачення себе

в професії, бажання гідно виконувати свої професійні обов'язки та ін. (Веретільник та Діденко, 2016.)

Цей компонент відображає усвідомлене ставлення прикордонника до виконання своїх професійних обов'язків, цінностей професійної діяльності та прикордонного контролю. Інспектор прикордонної служби має ототожнювати себе з представником Української держави на кордоні. Це передбачає повагу до національної історії, культури, мови, традицій та одночасно й повагу до інтересів, прав, самобутності інших народів. Фактично, йдеться про толерантність і патріотизм, який, за словами В. Сухомлинського (1976, с. 131), «проникає в усе, що пізнає, уміє, робить, до чого прагне, що любить і ненавидить людина... Особливо сильно і яскраво патріотичні почуття і переконання виражаються в силі духу, у волі людській тоді, коли Батьківщина в небезпеці, в годину найтяжчих випробувань».

Важливими характеристиками інспектора прикордонної служби мають бути також професійна честь та гідність, дотримання загальнолюдських моральних норм, гуманістичні життєві установки, тобто повага до інших людей, незалежно від статусу, посади чи національної належності. Інспектор прикордонної служби повинен забезпечити стандарти високої якості щодо надання послуг у пункті пропуску та протидіяти різним корупційним впливам на кордоні. Він повинен уміти швидко вчитися, чесно і відповідально виконувати службові обов'язки, бути ініціативним й мотивованим до належного надання визначених законодавством послуг громадянам у пунктах пропуску.

Ціннісно-особистісний компонент готовності інспекторів прикордонної служби охоплює також ті особистісні характеристики, що необхідні для належного здійснення ідентифікації. До основних вимог (за Б. Єрошиним (1998, с. 20-21), які висуваються до особи інспектора, варто віднести: високий рівень загальноосвітньої підготовки (стійкі знання), логічність і самостійність думки; високий рівень розвитку психічних пізнавальних процесів (увага, обсяг, інтенсивність, концентрація, переключеність, стійкість до перешкод); професійна спостережливість; наочне й абстрактно-логічне мислення (швидкість і точність

операції); довготривалу пам'ять; оперативну пам'ять; короточасну зорову та професійну пам'ять; емоційно-вольову стійкість; здатність до зберігання й підвищення працездатності в умовах недостатньої інформації та під впливом різноманітних екстремальних ситуацій; високу продуктивність і стійкість до стомленості.

Різноманітність оперативно-службової діяльності, великий обсяг завдань, висока особиста відповідальність потребують від інспектора самовладання, рішучості, відповідальності, здатності знаходити правильні рішення у найскладніших ситуаціях, готовності йти на ризик заради виконання поставленого завдання, сміливості та мужності. Окремо слід вказати на важливість для інспектора прикордонної служби витривалості, працездатності, розважливості, емоційної стійкості, впевненості у своїх силах, рішучості, оптимізму й насаги, уміння мобілізувати сили для виконання поставленого завдання.

У свою чергу, когнітивно-пізнавальний компонент готовності інспекторів прикордонної служби до ідентифікації осіб і транспортних засобів у пунктах пропуску охоплює необхідні предметні і спеціальні знання. Зокрема, предметні знання – це відомості з габітоскопії, теорії ідентифікації та ін. Спеціальні знання стосуються особливостей організації та здійснення ідентифікації в пунктах пропуску.

Загальні вимоги до рівня підготовки інспекторів прикордонної служби загалом та безпосередньо щодо здійснення ідентифікації викладено у відповідних законодавчих актах та відомчих інструкціях, зокрема в «Інструкції з організації і здійснення перевірки документів громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перетинають державний кордон». Наприклад, для проведення фотопортретної ідентифікації особи інспектори прикордонної служби повинні знати загальні положення щодо ідентифікації особи; чинники, що впливають на проведення ідентифікації особи; об'єкти ідентифікації особи; послідовність дій при перевірці документів і здійсненні ідентифікації особи.

Інспектор прикордонної служби для здійснення ідентифікації повинен також знати особливості документів, що посвідчують особу та мету її подорожі, зокрема, знати методику вивчення реквізитів документів; порядок виявлення відповідності реквізитів документа встановленому зразкові; способи заміни

фрагментів документа; засоби виявлення заміни фрагментів документа; візи і відмітки прикордонних служб тощо.

Важливе значення має і знання інспектором особливостей психологічного спостереження у пунктах пропуску. Таким чином, прикордонник може одержати велику кількість інформації невербальним шляхом, тобто читаючи мову тіла і рухів. Інспектор повинен знати особливості поведінки пасажира, зокрема стресові, фізіологічні, емоційні, рухові реакції; жести людини, що намагається приховати інформацію або обдурити; порядок оцінки результатів психологічного спостереження. Аналізуючи поставу, ходу, позу, тілесні сигнали і т. п., інспектор повинен уміти зробити висновок про те, що особа нервує, боїться контролю, намагається казати неправду, і, як результат, він може прийняти рішення про поглиблену перевірку документів у тієї чи іншої особи, в тому числі й про поглиблений контроль.

Окрім ідентифікації особи та документів, офіцер-прикордонник повинен знати особливості ідентифікації транспортних засобів. Йдеться про знання порядку здійснення Державною прикордонною службою України контролю за транспортними засобами, які перетинають державний кордон; особливостей організації їх перевірки під час перетинання державного кордону; затримання викрадених транспортних засобів тощо.

Операційно-діяльнісний компонент готовності інспекторів прикордонної служби охоплює комплекс умінь, необхідних для організації та здійснення ідентифікації осіб і транспортних засобів у пунктах пропуску.

Йдеться про те, що, здійснюючи ідентифікацію за зовнішністю, інспектори прикордонної служби повинні вміти проводити дослідження зовнішності за фотографією в документі; визначати стать і вік людини за зовнішніми ознаками, поведінкою, голосом; характеризувати антропологічний тип людини; виявляти і порівнювати окремі елементи обличчя людини, її функціональні ознаки; виявляти помітні ознаки зовнішності людини і сліди пластичних операцій; визначати за особливостями поведінки національну приналежність людини; складати «словесний портрет», порівнювати обличчя людини з його зображенням на фотографії у документі за окремими елементами зовнішності або тільки за характерними прикметами та ін.

Важливо також, щоб інспектор прикордонної служби вмів здійснювати порівняння обличчя людини з його зображенням на фотографії малого розміру в умовах недостатнього освітлення, за значних світлотіней та світлових блисків на обличчі пасажирів. Інспектор повинен також уміти здійснювати порівняння обличчя людини з фотографією в документі при зміні зачіски, використанні косметики, частково прикритого окулярами, одягом, в різних погодних умовах, а також визначати зміни зовнішності людини, викликані, хворобою, травмою, мімікою тощо.

Для ідентифікації за документами інспектор прикордонної служби повинен уміти визначати реквізити документів, виявляти ознаки невідповідності реквізитів встановленому зразку чи заміни фрагментів документів, а також визначати дійсність віз і відміток прикордонних служб та виявляти суперечності у візах і відмітках прикордонних служб тощо.

Загалом, під час прикордонного контролю інспектор прикордонної служби повинен уміти досліджувати такі об'єкти ідентифікації особи:

а) зовнішність (фотокартка в документі; опис зовнішності в паспорті, в орієнтировках) за такими ідентифікаційними ознаками: загальнофізичними – стать; антропологічний тип; зріст; статура тіло- будови; анатомічними – особливості статури та її елементів; функціональними – хода; жестикуляція; міміка; вимова; супутніми – особливості одягу; особливості валіз та дрібних речей;

б) документи (закордонні паспорти чи документи, що їх замінують, документи, що посвідчують особу, та документи, що підтверджують мету подорожі) за кількома ідентифікаційними ознаками, зокрема відповідністю реквізитів, наявністю заміни фрагментів документів, наявністю і дійсністю віз та відміток прикордонних служб;

в) почерк, звертаючи увагу на підпис власника в паспорті, декларації та в інших документах за такими ідентифікаційними ознаками почерку, як: виробленість почерку, темп руху, форми руху, нахил, розгін;

г) сліди руки (відбитки нігтьових фаланг) за такими ідентифікаційними ознаками відбитків нігтьових фаланг, як: тип папілярного візерунка, наявність мозолів, шрамів тощо.

У свою чергу, під час психологічного спостереження й опитування пасажирів інспектор прикордонної служби повинен уміти виявляти ознаки стресових реакцій людини;

визначати за жестами людини спробу приховати дещо чи обдурити; визначити відповідність кількості та якості речей пасажирів статусу паспорта та ін.

Важливе значення мають також сформовані вміння вести співбесіду як складову паспортного контролю. Йдеться про те, що прикордонник повинен уміти здійснювати ідентифікацію особи в процесі проведення співбесіди з громадянами, які прямують через державний кордон. Це зумовлено тим, що фотопортретна ідентифікація особи в умовах перевірки документів осіб, які перетинають державний кордон, у деяких випадках не дає змоги однозначно сформулювати висновок, чи належить документ його пред'явникові. Інспектор прикордонної служби повинен уміти для встановлення належності документа пред'явникові використовувати й інші засоби. Одним з таких є усне опитування пред'явника документа в поєднанні з візуальним спостереженням за його станом і поведінкою.

Метою опитування є одержання інформації, на підставі якої або з урахуванням якої інспектор може зробити висновок, чи належить пред'явлений документ його пред'явникові. Інформація, одержана від пасажирів при опитуванні, дає змогу зробити більш точний висновок щодо належності документа пред'явникові. Під час детального проведення співбесіди інспектор прикордонної служби проводить весь комплекс заходів щодо оцінки даних, які можуть свідчити (вказувати) на істинні наміри особи, що в'їжджає в Україну; вивчає документи, здійснює опитування особи, веде спостереження за її поведінкою.

Окрім ідентифікації особи та документів, офіцер-прикордонник повинен уміти ідентифікувати транспортні засоби, насамперед: повне або часткове підроблення ідентифікаційного номера автомашини (ІНА, VIN – від англ. Vehicle Identification Number); повне або часткове підроблення ідентифікаційних табличок (наклейок); невідповідність ідентифікаційного номера автомобіля з даними у свідоцтві про реєстрацію (технічному паспорті); повне або часткове підроблення документів про реєстрацію транспортного засобу; повне або часткове підроблення номера двигуна та інших агрегатів; автомашини, оголошені викраденими як в Україні, так і за кордоном; повне або часткове підроблення угод купівлі-

продажу транспортного засобу.

Як при ідентифікації осіб, так і при ідентифікації транспортних засобів інспектор прикордонної служби повинен дотримуватися вимог Відомчих стандартів культури прикордонної служби. У нових Відомчих стандартах вимоги до прикордонників у пунктах пропуску не нижчі, ніж для працівників сфери обслуговування (персоналу банківської системи, торгівлі). Цим самим, як зазначають фахівці з упровадження стандартів прикордонного контролю в пунктах пропуску через державний кордон (Біньковський, Жданенко та Сердюк, 2010), передбачено піднятися до рівня кращих європейських стандартів як щодо оперативності прикордонного контролю, так і якості обслуговування осіб, які перетинають державний кордон у пунктах пропуску.

Висновок. Зміст і структура готовності інспекторів прикордонної служби до ідентифікації осіб і транспортних засобів визначається особливостями їхньої професійної діяльності та вимогами керівних документів щодо організації паспортного контролю в пунктах пропуску через державний кордон. З урахуванням суті поняття «готовність» та «ідентифікація», даних психолого-педагогічної літератури, готовність інспекторів прикордонної служби до ідентифікації осіб

і транспортних засобів можна трактувати як професійно важливу особистісну властивість, що охоплює переконаність у державній та особистій значимості ідентифікації в пунктах пропуску, знання технології, методів та засобів ідентифікації осіб і транспортних засобів, особистісні якості та вміння, необхідні для належного здійснення ідентифікації в пунктах пропуску. Зміст готовності інспекторів прикордонної служби до ідентифікації осіб і транспортних засобів визначається специфікою організації і здійсненням ідентифікації й охоплює теоретичні знання, методи та засоби ідентифікації, що забезпечують високу ефективність паспортного контролю. Вихідними для розгляду суті, змісту і структури до ідентифікації осіб і транспортних засобів є вимоги, викладені в нормативних документах. У структурі готовності інспекторів прикордонної служби до ідентифікації осіб і транспортних засобів можна виокремити ціннісно-особистісний, когнітивно-пізнавальний та операційно-діяльнісний компоненти.

Перспективами подальших наукових розвідок є визначення критеріїв, показників і рівнів сформованості професійної готовності інспекторів прикордонної служби до ідентифікації осіб і транспортних засобів.

Література

1. Біньковський, О., Жданенко О. та Сердюк Ю. 2010. *Культура прикордонного контролю в пунктах пропуску через державний кордон України*. Хмельницький: Вид-во НАДПСУ ім. Б. Хмельницького.
2. Богданюк, О. Д., 2007. *Формування готовності до професійної діяльності у майбутніх офіцерів-кінологів Державної прикордонної служби*. Кандидат наук. Нац. акад. Держ. прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, м. Хмельницький.
3. Бондаренко, О. І., 2004. *Психологічні особливості професійного спілкування військовослужбовців в особливих умовах*. Кандидат наук. Нац. акад. Держ. прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, м. Хмельницький.
4. Брижаний, Є. І., 2015. *Формування готовності майбутніх офіцерів інженерних військ до професійної діяльності в системі безперервної освіти*. Кандидат наук. Нац. акад. Держ. прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, м. Хмельницький.
5. Веретільник, В. та Діденко О., 2016. *Розвиток військово-спеціальної компетентності офіцерів-прикордонників під час навчання у магістратурі: сутність і особливості змісту*. *Збірник наукових праць Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: Педагогічні науки*, 2, с. 72-85.
6. Дьяченко, М. Н., 1976. *Психологические проблемы готовности к деятельности*. Минск: БГУ.
7. Єрошин, Б. Ф., 1998. *Охорона державного кордону на шляхах міжнародних сполучень*. Хмельницький: Вид-во Академії ПВУ.
8. Михайлишин, О. О., 2007. *Формування професійно-педагогічної готовності офіцерів-прикордонників до виховної роботи у мовах нестандартних ситуацій*. Кандидат наук. Нац. акад.

Держ. прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, м. Хмельницький.

9. Недбай, М. П., 2008. *Формування професійної готовності майбутніх офіцерів-прикордонників до застосування технічних засобів у службовій діяльності*. Кандидат наук. Нац. акад. Держ. прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, м. Хмельницький.

10. Платонов, К., 1969. Личностный подход как принцип психологии. В: *Методологические и теоретические проблемы психологии*. Москва: Наука.

11. Рубинштейн, С., 2002. *Основы общей психологии*. СПб: Питер.

12. Серховець, С. В., 2016. *Формування готовності майбутніх офіцерів правоохоронних органів до кінологічного забезпечення оперативно-службової діяльності*. Кандидат наук. Нац. акад. Держ. прикордонної служби України ім. Б. Хмельницького, м. Хмельницький.

13. Сухомлинський, В., 1976. *Проблеми виховання всебічно розвинутої особистості*. Вибрані твори: в 5 т. Київ: Рад. шк.

Abstract

KEY WORDS:

border guard inspector, identification, professional readiness, content and readiness structure, border crossing points, servicemen

The structure of professional readiness of border guard inspectors to identify persons and vehicles

Dmytro Tkachuk
postgraduate student,
Khmelnitskyi National University

The article reveals the essence, structure and features of the content of the professional readiness of the border guard inspectors for the identification of persons and vehicles. It was revealed that this is a professionally important personal peculiarity, covering the inspector's attitude towards identification at checkpoints, as well as the knowledge of the technology, methods and means of identifying persons and vehicles, professional personal qualities and skills necessary for the proper implementation of this process at the state border checkpoints. In the structure of the professional readiness of the border guard inspectors three components are identified for the identification of persons and vehicles. The personal component based on value covers the professional value orientations of the serviceman of the State Border Guard Service, professional qualities (professional observation, memory, attentiveness, high performance and resistance to excessive tasks), professional orientation and motives of professional activity. The cognitive component covers the subject (gaitoscopy, the theory of identification) and special (organization and implementation of identification at checkpoints) knowledge. The activity component covers a set of skills necessary for the organization and implementation of identification of persons and vehicles at checkpoints. It is generalized that during the border control the border guard inspector should be able to study the appearance (photo in the document; appearance description in the passport, in orientation), documents (passports or documents replacing them, identity documents, and documents confirming the purpose of the trip), handwriting, paying attention to the signature of the owner in the passport, declaration and other documents and hand marks (fingerprints of the nail phalanxes).

The content of professional readiness of border inspectors to identify individuals and vehicles is disclosed considering the specifics of the organization and identification, the necessary theoretical knowledge, identification methods and means that ensure high efficiency of passport control. The author used the requirements set forth in the regulatory documents, as the baseline data for the consideration of the essence, content and structure for the identification of persons and vehicles.

References

1. Binkovskiy, O., Zhdanenko O. ta Serdiuk Yu., 2010. *Kultura prykordonnoho kontroliu v punktakh propusku cherez derzhavnyi kordon Ukrainy*. Khmelnytskyi: Vyd-vo NADPSU im. B. Khmelnytskoho.
2. Bohdaniuk, O. D., 2007. *Formuvannia hotovnosti do profesiinoi diialnosti u maibutnikh ofitseriv-kinolohiv Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby*. Kandydat nauk. Nats. akad. Derzh. prykordonnoi sluzhby Ukrainy im. B. Khmelnytskoho, m. Khmelnytskyi.
3. Bondarenko, O. I., 2004. *Psykhologichni*

особливості професійного спілкування вишкотових службовців в особливих умовах. Кандидат наук. Нats. akad. Derzh. prykordonnoi sluzhby Ukrainy im. B. Khmelnytskoho, m. Khmelnytskyi.

4. Bryzhatyi, Ye. I., 2015. *Formuvannia hotovnosti maibutnikh ofitseriv inzhenernykh viisk doprofesiinnoi diialnosti v systemi bezperervnoi osvity*. Kandydat nauk. Nats. akad. Derzh. prykordonnoi sluzhby Ukrainy im. B. Khmelnytskoho, m. Khmelnytskyi.

5. Veretilnyk, V. ta Didenko O., 2016. Rozvytok viiskovo-spetsialnoi kompetentnosti ofitseriv-prykordonnykh pid chas navchannia u mahistraturi: sutnist i osoblyvosti zmistu. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Seriya: Pedagogichni nauky*, 2, s. 72–85.

6. Diachenko M. N., 1976. *Psykholohycheskye problemy hotovnosti k deiatelnosti*. Mynsk: BHU.

7. Yeroshyn B. F., 1998. *Okhrona derzhavnoho kordonu na shliakhakh mizhnarodnykh spoluchen*. Khmelnytskyi: Vyd-vo Akademii PVU.

8. Mykhailyshyn O. O., 2007. *Formuvannia profesiino-pedagogichnoi hotovnosti ofitseriv-*

prykordonnykh do vykhovnoi roboty u movakh nestandartnykh sytuatsii. Kandydat nauk. Nats. akad. Derzh. prykordonnoi sluzhby Ukrainy im. B. Khmelnytskoho, m. Khmelnytskyi.

9. Nedbai M. P., 2008. *Formuvannia profesiinnoi hotovnosti maibutnikh ofitseriv-prykordonnykh do zastosuvannia tekhnichnykh zasobiv u sluzhbovii diialnosti*. Kandydat nauk. Nats. akad. Derzh. prykordonnoi sluzhby Ukrainy im. B. Khmelnytskoho, m. Khmelnytskyi.

10. Platonov, K., 1969. *Lichnostnyi podkhod kak pryntsyp psikhologii. Metodolohycheskie i teoreticheskie problemy psikhologii*. Moskva: Nauka.

11. Rubinshtein, S., 2002. *Osnovy obshchei psikhologii*. SPb: Pyter.

12. Serkhovets, S. V., 2016. *Formuvannia hotovnosti maibutnikh ofitseriv pravookhoronnykh orhaniv do kinolohichnoho zabezpechennia operativno-sluzhbovoi diialnosti*. Kandydat nauk. Nats. akad. Derzh. prykordonnoi sluzhby Ukrainy im. B. Khmelnytskoho, m. Khmelnytskyi.

13. Sukhomlynskyi, V., 1976. *Problemy vykhovannia vsebichno rozvynenoi osobystosti*. Vybrani tvory: v 5 t. Kyiv: Rad. shk.

УДК 378.046-021.64:005.336.2-027.561

<https://doi.org/10.32835/2223-5752.2018.16.94-100>.

ПІДПРИЄМНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ З ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Інна Середина,

Національний транспортний університет, зав. навч. лаб. кафедри філософії та педагогіки

ORCID 0000-0002-4220-0006

e-mail innaseredina@ukr.net

КЛЮЧОВІ СЛОВА:

майбутні бакалаври, підприємництво, економіка підприємства, підприємницька компетентність, ключова компетентність, структура підприємницької компетентності

Реферат

У статті розглянуто структуру, сутність та зміст підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів з економіки підприємства. Аналіз змісту підприємницької компетентності подано в контексті компетентнісного підходу, з огляду на підприємництво як провідну форму господарювання в умовах ринкової економіки. Структуру підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів з економіки підприємства, визначено як якість професійної підготовки майбутнього бакалавра з економіки підприємства, на яку впливає зміст загальної сучасної освіти нашої держави. В статті доведено, що підприємницька компетентність не є ізольованою одиницею навчальних планів майбутніх бакалаврів де поетапно втілюються елементи академічної та професійної освіти, закріпленою в процесі практичної підготовки на весь період навчання фахівців з економіки підприємства.

За результатами дослідження ми визначили, що у структурі підприємницької компетентності майбутніх бакалаврів з економіки підприємства складають важливе місце посідають мотиваційно-ціннісний та когнітивний компоненти. Мотиваційно-ціннісний компонент – це морально-етичне ставлення особистості до підприємницьких цінностей (свобода вибору, самореалізація, ощадливість, толерантність, чесність), що визначає